

Na slovenské pětikoruně je Hanička IŠTVANIKOVÁ

Vzbudí vždy radost ve velké rodině sběratelů papírových plátidel, když se podaří identifikovat některou z osob zobrazených na našich penězích. Tentokrát se podařilo odhalit jméno a život dívenky zobrazené na slovenské pětikoruně (tištěné v Neografii v Turčanském Sv. Martině, platné na Slovensku od 15. února 1945 do 31. října 1945, B 67, S 311, P 8). Zásluha patří předsedovi pobočky ČNS ve Vsetíně Janu CYPŘISOVI, jenž podchytil informaci svého přítele Štefana KUČHTY, který píše :

Obr.1 (vlevo) : Národní umělec Karel PLICKA vyfotografoval v červenci 1929 desetiletou Hanku IŠTVANIKOVOU ve Viesce. Její fotografie byla vybrána v roce 1944 pro výzdobu slovenské pětikoruny. Obr.2 (vpravo): Při přepisu do linek upravil grafik původní fotografii. Zvýšil límeček, copánek doplnil měšličkou a hlavu sklonil. Takto upravený portrét se pak otiskl zrcadlově na pětikoruně.

"Keď mala Hanka 10 rokov, tak to rozprávala Haniččina mama, pasevala v lete cez školské prazdniny husy na prudoch. Jeden deň sa Hanka vracala z huskami nejak skoro domov a išli s ňou aj dvaja pani. Mama jej povedala prečo ešte nepasala, lebo vraj husy budú hladné. Jeden s tých panov hovorí Haničkej mame, aby sa na Hanku nehnevávala, lebo mi sme ju zavola-

li, aby išla domov a predstavili sa. Haničina mama si zapamätávala meno pána PLICKU, na meno toho druhého pána sa nepamätala. Potom požiadali Hankinu mamu, aby im Hanku pekne obliekla, že ju budú malovať a fotiť. Haničina mama to rada urobila a preobliekala ju asi 3 krát až sa to obom pánom lubilo. "

Karla PLICKU (1894-1987), výtvarníka, uměleckého fotografa, filmového režiséra, kameramana, folkloristu, hudebního vědce, dirigenta, profesora AMU, publicistu, nositele Řádu práce (1954), zasloužilého umělce (1958), národního umělce (1968) doprovázel sám věhlasný malíř Joža ÚPRKA (1861-1940), český malíř, významný etnograf, dokumentarista folklóru regionu. Oba umělci fotografovali a malovali Hanku v kroji i v šatech po řadu dnů. Byla to veliká událost pro celou rodinu. Tetka Hanky zapsala jí na přední straně v Tranovském kalendáři v červenci 1929 mezi významné rodinné události slovy: "Našu Hanku malovali a polfotografovali" neboť tak nazývali fotografování. A kalendář uložila tetka pečlivě k ostatním do šatní truhly do komory.

Obr. 3 : Ve skupině krojovaných děvčat je Hanka vpravo.

Když se měla vydat slovenská papírová pětikoruna, vybrala umělecká komise na její výzdobu PLICKOVU fotografii Hanky IŠTVANIKOVÉ z Viesky-Bezdedov.

Anna IŠTVANIKOVÁ se narodila 3. července 1919 v zemědělské rodině. Její otec, dědeček a pradědeček se svými rodinami hospodařili ve Viesce-Bezdedov v okrese Povážska Bystrica. Jejich předkové přišli na Slovensko z Maďarska. Oběma umělcům se Hanka zalíbila. Joža ÚPRKA maloval jí ještě několikrát, až do jejích 17 let. Několik obrazů visí dodnes na ministerstvech a na státních úřadech. Malování, jak vyprávěla Hanka, trvalo vždy asi 14 dnů. Potom se malíř ÚPRKA vracoval do Erna a "Hanička", jak jí mistr ÚPRKA jmenoval, doprovázela jej obvykle na železniční stanici do Púchova.

Hanka navštěvovala po ukončení měšťanky martinskou školu ŽIVENA, i když již na měšťance ředitel ŠTEFANEČ několikrát navr-

hovořil rodičům, aby rozvinuli odborným studiem její pěvecký talent. Jako žačka posledního ročníku byla vyslána do Bratislavy na sjezd krojovaných děvčat a chlapců z Moravy a ze Slovenska, na který se přijelo podívat mnoho lidí z města i z okolních okresů. Tehdy tam volili také královny krásy. Z moravských byla zvolena královna z Brna a ze slovenských děvčat to byla Hanka IŠTVANIKOVÁ z Viesky.

Obr. 4 : Hanka ve vyspělém věku (vlevo).

Obr. 5 : Anna IŠTVANIKOVÁ , provdaná KUCHTOVÁ.

Jezdila pak často s krojovanými skupinami na zájezdy, kde vystupovala také sólově a krásně zpívala. Ráda tančila, vyšívala a měla ráda květiny. Byla výborná kuchařka a s kamarádkou Marienkou vedla kuchařský kurs v dědině Dohnány. Ráda navštěvovala i v pokročilejším věku Národopisné slavnosti na moravsko-slovenském pomezí na Portáši. Psala odborné zemědělské články do Rolnických novin a skládala básně, které v novinách otiskovali.

V roce 1938 přiženil se do rodiny IŠTVANIKOVÉ manžel Hanky Štefan KUCHTA. Tehdy pracoval ve Výzkumných ústavech ovocnářských v Bratislavě. Oba manželé se pak věnovali zemědělství.

Hanka KUCHTOVÁ vypomáhala někdy přes zimu jako ekonomka v závodě na výrobu eternitu v Púchově. Ale jak začala práce se seramem

a pak žně, vracela se domů k zemědělské práci, která jí byla bližší. Po združstevnění přihlásila se hned jako ošetřovatelka dojníc ve Viesce.

Anna IŠTVANIKOVÁ - KUCHTOVÁ zemřela 17. července 1985 a je pohřbena na hřbitově ve Viesce-Bezdedov. Její dívčí obraz však zůstal zachován na mnoha fotografiích národního umělce Karla PLICKY a na obrazech Joži ÚPRKY. Z nich k nám promlouvá její mladá krása.

My, sběratelé papírových peněz si ji často prohlížíme na slovenské pětikoruně. A dnes již víme, že je to Hanka nás všech. A proto budeme všichni nazývat slovenskou pětikorunu

" n a š e H a n k a " .

Miroslav MIXA, Praha

Doplňte si Bajerův katalog

Ve své sbírce papírových platidel Československa mám několik exemplářů, které Jan BAJER ve svém populárním katalogu "Papírová platidla Československa 1919-1979" neuvádí.

Pod číslem B 105a uvádí 1 Kčs 1953 tiskárna Goznak,
první sériové písmeno A,B,C,D

Vlastním 2 kusy této státovky s prvním písmenem Z :

ZC 467731 a ZD 049554

(1)